

**LUDWIG VAN BEETHOVEN OP. 5 NO. 1 VİYOLONSEL-
PIYANO SONATI TEKNİK ANALİZİ**

*Ludwig Van Beethoven Op. 5 No. 1 Cello- Piano Sonata Technical
Analysis*

DOI NO: 10.36442/AMADER.2021.43

Şahin İzzet NAZLIAKA¹
Zeynep Aslı GÜLTEKİN²

Özet

Klasik dönem müzik tarihi içerisinde, Barok üslubun işlemeli ve gösterişli varlığının ardından ortaya çıkan ve kendisinden sonra gelecek olan tüm dönemler açısından bir referans noktası teşkil edebilecek niteliklerin keşfedildiği bir dönem olmuştur. Bu dönemin en önemli varlık gösteren okul sayılan Viyana okulunda, belirgin üslubu ile öne çıkan besteci Ludwig van Beethoven olmuştur. O'nun hayatı da tıpkı diğer tüm sanat disiplinlerinde yapıt veren sanatçılara olduğu gibi, yazdığı yapıtlarda büyük rol oynamıştır. Bu sebeple öncelikle geniş hayatı hakkında kısa bilgiler vererek başlanacak ve Ludwig van Beethoven'ın hayatını üç ana başlık altında; öncelikle gençliği, daha sonra orta yaş dönemi ve son olarak da olgunluk aşamaları halinde incelenecektir. Bu dönemlerde yazdığı eserlerin bir dökümünü araştırarak daha sonrasında bu eserlerden viyolonsel repertuarı içinde yer alan, piyano ve viyolonsel eserlerini ayırarak kısaca bahsedilecektir. Bu sonatlar arasından ilk sonatları Op.5 No:1 Fa Majör incelenecektir. Eser başlıklar halinde performansı ile ilgili olarak; yorumlama teknikleri, parmak numarası, arşeleme, bölümlerin karakteristik özelliklerine göre tempo belirleme, kullanılması önerilen vibrato çeşitleri ve artikülasyon konularında incelemeler yapılarak sonuca bağlanacaktır. Açıklama görsellerinde 1797 yılında Artaria. Co tarafından yayınlanan ilk edisyonu temel alınarak yazılan Breitkopf und Hartel edisyonu kullanılmıştır. İlgili ölçü numaraları parantez içinde belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Viyolonsel, Beethoven, Sonat, Op:5 No:1, Teknik analiz, Performans.*

¹ Doç., Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, Viyolonsel Anasanat Dalı, sizzetn@hotmail.com

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, Güzel Sanatlar Enstitüsü, cellom65@gmail.com

Abstract

Classical period appeared after the brilliant and sophisticated style of Baroque period and affects all of the periods after, and is become a reference point for all next periods in all times. Beethoven has the most significant style in this most important ecole Vienna School or Vienna Ecole in the Classical Period. As in the other disciplines, his life is affected his compositions as well. That is because firstly it's focused on the subject of his life as in three main titles: "His youth", "His Mid-Ages" and "His Elder Years". Dumping the compositions of the composer, especially focused on violoncello and piano repertoire and will be discussed. Between all of the violoncello and piano sonatas, the first of them which is in Op.5 No:1 F Major will be chosen and be analyzed.

The sonatas will be analyzed in the performance of this music in, interpretation techniques, fingerings, bowings, determining the tempos according to the characteristics of the movements, reccomended vibrato usage and articulation. The Breitkopf und Hartel edition, written on the basis of the first edition published by Artaria. Co in 1797, was used in the visuals of this work. The relevant measure will be referred to in parentheses.

Keywords: *Violoncello, Beethoven, Sonat, Op:5 No:2, Technical analysis, Performance.*

GİRİŞ

Ludwig van Beethoven Op:5 No:1 Fa Majör ve Op:5 No:2 Sol minör Viyolonsel- Piyano Sonatları ilk viyolonsel ve piyano ikili sonatlarıdır. Beethoven, bu sonatları 1796 'da Viyana'da, besteciliğinin erken zamanlarında yazmış ve kendi piyanistik virtüözitesini de bu eserde sergilemiştir. Bu eserler halen viyolonsel repertuarında öne çıkan eserlerdendir. Ayrıca Viyana okulunda da ilk viyolonsel sonatı Op:5 No:1 olmuştur. Op:5 No:1 ve No:2 sonatların önemi, ilk olmasından dolayı büyüktür. Beethoven'ın yazdığı bu sonatlar Romantik dönemin de kapılarını açmış ve o dönemde de bestecilere ilham kaynağı olmuştur. Bu çalışmada, Beethoven'ın bestecilik evreleri kısa olarak ele alınarak, Op:5 No:1 Viyolonsel- Piyano sonatının teknik incelemesi yapılmıştır. Bu teknik incelemenin icracıya yorum kolaylığı sunması amaçlanmıştır. Eserlerin daha iyi anlaşılması ve icra ve yorum kolaylığı için eserlerin yazıldığı dönemi ve Beethoven'ın eserleri yazdığı evreleri kısaca incelemek gerekmektedir. Her dönemde farklı eser karakteri besteleyen Beethoven için ünlü viyolonselci Steven Isserlis;

“Beethoven'ın Viyolonsel ve piyano için tüm eserlerini sırayla seslendirmek, eserlerden herhangi birini ayrı ayrı çalmaktan çok farklı bir deneyimdir; bir yaşam boyunca bir yolculuktur. Sonatların

harika bir yönü, Beethoven'ın üç ana yaratıcı dönemini temsil etmeleridir. İlk ikisi, Fa major ve Sol minor, Op 5 No:1 ve No:2 bestecinin virtüöz piyanist olarak kendisi için bir kariyer yaptığı bir zamanda yazılmıştır. Her bir sonatı arka arkaya çalmak, bestecini hayatını anlatmaktan farksızdır” (2007) ifadesini kullanmıştır.

Problem Durumu

Bu araştırmanın problem cümlesi Ludwig van Beethoven op:5 no:1 viyolonsel- piyano sonatının teknik analizi nasıldır şeklinde oluşturulmuştur.

Alt Problemler

Ludwig van Beethoven op:5 no:1 viyolonsel- piyano sonatı;

1. Ludwig van Beethoven op:5 no:1 viyolonsel- piyano sonatı 1. Bölümün form ve armonik analizi nasıldır?
2. Ludwig van Beethoven op:5 no:1 viyolonsel- piyano sonatı 2. Bölümün form ve armonik analizi nasıldır?
3. Ludwig van Beethoven op:5 no:1 viyolonsel- piyano sonatı Rondo bölümünün form ve armonik analizi nasıldır?

Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, Ludwig van Beethoven op:5 no:1 viyolonsel- piyano sonatı eserinin daha iyi anlaşılması ve tanınması, bu eseri çalışanlara veya çalıştıran çalgı öğretmenlerine analitik bakış açısı kazandırması ve yol gösterici olması amacıyla incelenmektedir.

Araştırmanın Önemi

Çalışma, eseri çalışacak öğrenci ve çalıştıracak öğretmenlere referans olması bakımından önemli görülmektedir.

Sınırlılıklar

Çalışma, Ludwig van Beethoven op:5 no:1 viyolonsel- piyano sonatı ile sınırlıdır.

YÖNTEM

Çalışma form ve teknik analizin yapıldığı betimsel bir çalışmadır. Nitel veri analizi yöntemlerinden içerik analizi yapılmıştır. Doküman analizi, yazılı belgelerin içeriğini titizlikle ve sistematik olarak analiz etmek için kullanılan bir nitel araştırma yöntemidir (Wach, 2013). Doküman analizi, basılı ve elektronik materyaller olmak üzere tüm belgeleri incelemek ve değerlendirmek için kullanılan sistemli bir yöntemdir (Corbin & Strauss, 1998'den akt. Kıral, 2020). Analizi yapılan içerik müzik notasıdır.

Tanımlar

Kadans: Armoni kurallarına göre akor ya da notaların belirli şekillerde sıralanması ile oluşan, cümle bitimindeki nefes noktaları.

Vibrato: Bir sesin frekansını bozmadan yankılanması, titreşim,

Detache: birbirini izleyen sesleri veya notaları belirgin yay değişimleriyle birbirinden ayırarak çalma olarak ifade edilir (Alpagut, 2005).

Spiccato: Yayın tel üzerinde zıplamasıdır.

Staccato: kısa, birbirinden net olarak ayrıştırılmış, bir grup notanın vurgularla tek yaya sığdırılmasıdır (Ulucan, 2005).

Decrescendolar: Gittikçe sesi alçaltmak, sesi kapatmak

Fortepiano: Önce güçlü, sonra hemen sesi düşürerek az sesle çalınması

Subito: Aniden, hemen

Sonorite: Ses gürlüğü, ses dolgunluğu

Development: Geliştirme

Disonans: Kulağa hoş gelmeyen, armoniye uymayan ses

Modülasyon: Eser içinde bir tondan başka bir tona geçiş yapmak

Rondo: Klasik dönemde sıkça kullanılan, hızlı ve canlı müzik parçası.

Sforzando: Aniden sesi kuvvetlendirmek

Açıklamalar

Tempolar, klasik dönemde henüz metronom icat edilmediği için nabız ölçüsüne göre alınır.

Allegro assai (Allegro di moldo, presto vb.) = 2'lik notaya bir nabız atışı

Allegretto (Allegro ma non troppo, non presto, moderato vb.) = 4'lük notaya bir nabız atışı

Adagio cantabile (Cantabile, Arioso, Larghetto, Dolce, Poco Andante, Affettuoso, Maestoso vb.) = 8'lik notaya bir nabız atışı

Adagio (Pesante, Lento, Largo assai, Grave vb.) = 8'lik notaya iki nabız atışı olarak belirlenmiştir. Nabız atışı ortalama 80 metronomdadır.

Ayrıca o dönemde *Allegretto*, *Allegro assai*'nin yarı temposunda, *Adagio cantabile*, *Allegro*'nun yarı temposunda ve *Adagio*, *Adagio cantabile*'nin yarı temposunda olarak belirtilmiştir. Leopold Mozart'ın "*Tempi terminology*" kitabında tempo işaretleri anlamları ile yer almaktadır.

Vivace, günümüzde *Allegro*'dan daha hızlı düşünülürken, Klasik dönemde *Allegro* ile ortalama aynı tempolardadır. *Vivace*'nin anlamı canlı, neşeli, yavaş ile hızlı arasında, tüm kelimeler belirtilerek olarak anlatılmıştır.

Sostenuto; bitkin, melodiyi abartmadan anlamındadır.

Allegro; alaycı, oyuncu ve çok hızlı değildir.

Adagio ise sadece yavaş olarak anlatılmıştır.

Klasik Dönem

Avrupa Devletleri 1750'de Johann Sebastian Bach'ın ölümü ile ilkeleri ideal, açık, mantıksal olarak tanımlanmış ve uyumlu sanat eserleri yaratmayı amaçlamış, kalıpcı bir müziğe eğilim görülmeye başlanmıştır. Müzikte klasik akımda, notasyonda hakikat, doğallık ve basitlik merkeze alınmış, "fazla, gereksiz" görülen süslemeler kaldırmıştır. Bunun yerine isteneni tam olarak notaya dökene, istenilen yorumun titizlikle yazıldığı eserler görülmektedir. Klasik dönem bestecilerinin çalışmalarında sonat, senfoni ve opera gibi türler mükemmele ulaşmıştır. Solo konçerto, solo sona, yaylı çalgı dörtlülere

ve diğer oda müziği eserlerinin sayıları oldukça artmıştır. Klavsen'in yerini piyano almış ve Klasik dönemin en önemli enstrümanlarından biri haline gelmiştir. Klasik dönemde kontrast melodi yapısı ve motiflerin geliştirilerek değişik şekillerde yeniden ele alınması sıkça görülmektedir. Melodi ve bas çizgisi arasındaki ciddi ayrım da yerini eşit dağılmış, melodiyi paylaşmış enstrümanlara bırakmıştır. Dört bölümlü Sonat formu, şüphesiz Klasik dönemin temel taşlarından biridir. Barok dönemde "insanüstü" olarak değerlendirilen vokal tekniği de Klasik dönemde "insancıl" bir seviyeye çekilmiştir. Klasik dönemin en önemli olumlu etkileri arasında saray ve aristokrat kesimin halka inmesi ve müzisyen ve besteci sayısının oldukça artması gösterilebilir.

Ludwig van Beethoven'ın Hayatı: Ludwig van Beethoven tenor ve müzik eğitmeni olan Johann van Beethoven ve Maria Magdalena Leyn'in çocuğu olarak 17 Aralık 1770 de Bonn'da dünyaya gelmiştir. İlk piyano derslerini dört yaşında alkol sorunu olan, çok sert ve acımasızlığıyla bilinen babasından aldığı bilinmektedir. 1779 yılında Christian Gottlob Neefe (1748- 1798) ile çalışmaya başlamıştır. Neefe, Beethoven'ın dikkatini J.S. Bach'in eserleri üzerine yönlendirmiştir. 1783 yılında ilk bestesi "Dressler'in marşı üzerine çeşitlemeler" i yayınlamıştır. Beethoven, 13 yaşında sarayda org çalmaya başlamış, bu dönemde onu dinleyen Haydn Viyana'ya, Mozart'ın yanına gitmesini tavsiye etmiştir. 1787 yılında Mozart ile çalışmak için Viyana'ya gitmiş, bir süre kendisiyle çalışma imkânı bulmuştur. Beethoven'ın yeteneğini ilk keşfeden kişi de Mozart'dır. Bir süre sonra annesinin rahatsızlanması üzerine Bonn'a geri dönmüş ve para kazanmak için Kont Walstein'in orkestrasında 4 yıl viyola çalmıştır. Annesinin ölümü ile hayatının en acı dönemini geçiren Beethoven'ın omuzlarına aynı zamanda babasının ve iki kardeşinin bakımı da yüklenmiştir. Oldukça aksi ve sinirli bir insan olmuştur. Çevresindeki insanların ondan çok daha rahat ve çok daha mutlu olduklarını düşündükçe daha da öfkelenmiştir. Bu dönemki asabi hareketleri ona 'Çılgın İspanyol' lakabını takmalarına neden olmuştur. Annesinin ölümünden sonra tekrar Mozart ile çalışabilmek için Viyana'ya dönmüş fakat Mozart'ın öldüğünü öğrenmiştir. Bu dönemde Haydn, Beethoven'a rehberlik etmiştir fakat asıl hocası Füg tekniği ile tanınan Albrechtsberger (1736- 1809) olmuştur. Besteci olarak tekniğini geliştirmek için Schenk'ten (1753-1836), Kontrpuan, vokal ve kompozisyon için Salieri'den (1750- 1825) dersler almıştır. 1798 yılında işitme problemleri başlamış ve bu tarihten itibaren 21 yıl hiç kimse ile iletişim kurmamıştır. 1819 yılında yazarak iletişim kurmaya

başladığında da tamamen duyma yetisini kaybetmiştir. Beethoven hayatı boyunca zatürre, tifo, erythema gibi birçok hastalıkla mücadele etmiş, 1826 yılında siroz hastası olmuş ve 26 Mart 1827 yılında bu hastalıktan ölmüştür.

Beethoven'ın eserleri klasik formda olmakla birlikte özellikle Op:109 Piyano sonatı ile birlikte Romantik döneme geçişte bir köprü oluşturmuştur. Beethoven'ın gençlik zamanları Fransız Devriminin (1789) getirdiği yeni boyutların Avrupa'yı sarstığı döneme denk gelir. Ülkesinde ve dışarıda olan değişimleri O'nun yapıtlarına da yansır. Beethoven'ın eserlerini üç dönemde incelemek gerekir.

Gençlik Dönemi (1795-1802)

Haydn ve Mozart'ı örnek aldığı dönemdir. Bu dönemdeki besteleri doğal bir coşkıdadır ve Klasik dönem formundadır.1798 yılından önce Beethoven nota yazmak için kitaplar yerine tek yapraklar kullanmıştır. Kitap haline getirilmemiş bu tek yapraklarda pek çok çalışma eskizlerine rastlanır. Pek çok sayfa da halen kayıptır. Senfonilerdeki dans havasındaki *Menuet*'ler Beethoven'ın eserlerinde *Scherzo*'ya dönüşmüştür. Eserlerinin final bölümlerinde yüksek enerjisi oldukça belirgindir. *İsa Zeytin Dağında* oratoryosu, *Prometheus'un Yaratıkları* balesi, *Ayıışığı* Sonatı bu dönemdeki önemli eserleridir.

Orta Yaş Dönemi (1803-1816)

En verimli yıllarıdır. Sağırlığını kabullenmiş ve geniş eserlerinde dili daha dramatik olmuştur. Bu dönemki sonatları üç yerine dört bölümlüdür. Bu dönemin en önemli özelliklerinden biri yazdığı uvertürlerdir. Bir opera besteleme isteğiyle pek çok uvertür yazmış, fakat bunlardan sadece *Fidelio* operası hayat bulmuştur. Bu dönemde Beethoven kendi müzik dilini özgürce kullanır. Sadece kendi istediği biçimde beste yapar. *Eroika* senfonisi, *Waldstein* ve *Appassionata* sonatları, *Egmont* ve *Coriolan* uvertürleri, 5 ,6, 7. ve 8. Senfoniler bu dönemki önemli eserleridir.

Olgunluk Dönemi (1816-1827)

Bu dönemdeki eserleri dramatiklikten uzak, içe dönük yapıtlardır. Sağlığı ruhsal durumunu iyice etkilemiş, sadece

belleğindeki seslere yoğunlaşmıştır. Müzik dili daha da soyutlaşmış, yeni sonorite arayışlarına girmiştir. Bu dönemdeki eserlerinde de Orta yaş dönemindeki gibi bir coşku görülmektedir. Başta yaylı çalgılar kuartetleri Op: 127, 130, 131, 132, 135, Şarkılar, 9. Senfoni bu dönemin en önemli eserleridir.

Ludwig van Beethoven, döneminin diğer bestecilerinden farklı olarak, yazdığı sonatlardaki eşlik partilerini sadece solo enstrümana eşlik olarak yazmamıştır. Piyano eşliklerini teknik zorluklarla solist düzeyine çıkarmıştır. Her iki enstrüman da sürekli diyalog halindedir. Beethoven'ın eserlerinde gösterdiği ruh hali günlük hayatı ile tezatlık gösterir. İlk dönem eserlerindeki pozitif hava, gerçek yaşamında yoktur. R. Rollen yazılarından birinde *"Beethoven'ın diyalogları tiyatro eserlerini andırır. Karakterler bellidir ve sanki oyuncuymuş gibi karakteristiktir"* demiştir.

Ludwig van Beethoven Viyolonsel- Piyano Sonatları

Sonat formu Barok dönemin trio sonatlarından sonra yükselişe geçmiştir. Trio sonatlarında viyolonsel sıklıkla basit bir bas çizgisi çizerek tiz enstrümanları destekleyen basso continuo enstrümanı olarak işlev görmüştür. Bununla birlikte İtalyan viyolonselci Domenico Gabrielli (1651-1690) solo viyolonsel için 7 suit, iki viyolonsel için 1 kanon ve viyolonsel ve basso continuo için 2 sonat bestelemiştir. L. van Beethoven'ın viyolonselce ilgisi Bonn'daki ilk yıllarında başlamıştır. 1790'da yenilikçi Alman viyolonselci Bernhard Romberg (1767-1841), Beethoven'ın Köln Baş piskoposunun orkestrasında icra edilen, İmparator II. Joseph'in ölümü üzerine bestelediği, "Ölüm Kantatı"nı " çalmak için çok karmaşık" bulduğunu ifade etse de Beethoven viyolonselcin zengin tınları ve ses yelpazesinden etkilenmiştir. Viyolonsel basso continuo enstrüman olarak 18. yüzyıla kadar devam etmiştir. Bununla birlikte virtüöz viyolonselciler Jean Pierre Duport (1741-1818), Luigi Rodolfo Boccherini (1743-1805), Jean-Bapstiste Sebastian Breval (1753-1823) ve Bernhard Romberg enstrüman için zor eserler yazmışlardır. E. Bach ve J. Haydn 'da viyolonsel konçertolarında viyolonselci solist olarak kullanmıştır. Fakat halen sonat ve oda müziği formunda viyolonsel bir eşlik enstrümanı rolü oynamaya devam etmektedir.

"Mozart'ın ruhsal dünyasını Haydn'ın ellerinden teslim almak için" (AKTUZE, 2015 : 201) gelen Beethoven kendi virtüözitesini kanıtlamak için çıktığı turnede Prusya Kralı II: Freidrich Wilhelm için

Op: 5 No:1 ve Op:5 No:2 olarak ayrılan iki viyolonsel sonatı bestelemiştir. Eserin ilk seslendirilişini Jean Pierre Duport çalmış, Beethoven piyano partisini bizzat kendisi çalmıştır.

Beethoven beş viyolonsel sonatında da enstrümanı kullanım şekli ile viyolonselin oda müziğindeki statüsünü yükseltmiş ve kendisinden sonra gelen pek çok besteciye ilham kaynağı olmuştur. Bu beş sonatında da her iki enstrüman arasında soru-cevap ilişkisi ve diyaloglar vardır. Enstrümanlar arası bu yeni ilişki, sadece beş viyolonsel-piyano sonatının kompozisyon biçimini yönlendirerek, aynı zamanda Romantik dönemin önemli viyolonsel sonatlarını, özellikle F. Chopin, F. Mendelssohn ve J. Brahms'ın sonatlarını etkilemiştir. Op:5 numaralı viyolonsel sonatları, bestecinin daha kaygısız, bestecilik ve piyanistliğini ortaya çıkartmaya ve kanıtlamaya çalıştığı eserleridir. Bu eserin karşılığında Kraldan bir kutu Louis altını hediye aldığı anlatılır (Aktüze, 2015: 201).

BULGULAR

Op. 5 No. 1 Fa Majör Viyolonsel – Piyano Sonatının Teknik Ve Formal İncelemesi

Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

1. Bölüm: Adagio sostenuto

Şekil 1. (1-4. Ölçüler)

The image shows a musical score for the first four measures of the first movement of Op. 5 No. 1. The score is written for Violoncello (Cello) and Pianoforte (Piano). The tempo is marked 'Adagio sostenuto.' The key signature is one flat (F major). The time signature is 3/4. The Violoncello part is in the bass clef, and the Pianoforte part is in the treble clef. The score shows the beginning of the piece with a slow, steady rhythm.

Kaynak: (<https://imslp.org/>)

Sonatin ilk bölümü ağır ve uzun bir giriş ile açılır. Bu dönemde girişler genellikle hızlıdır. Yavaş bölümler Fransız uvertürlerinde 'Allegro' melodinin birkaç ölçüsünün yavaş yenilenmesi ile bilinir. Beethoven 1. bölümü Fa majör tonda yavaş bir giriş ile açar. Bu dönemde sonatlarda rapsodi karakterindeki ağır

girişler görkemli, ciddiyetle ve durağanlığın güçlü hissi belirtilerek yorumlanır. Giriş Fa majör tonda başlar. İlk 5 ölçüde her iki parti de aynı melodiyi çalarak temayı güçlendirir. 6. ölçüden itibaren piyano eşlik partisine geçerek melodiyi viyolonsele bırakır. (Görsel 1)

Şekil 2. (11-22. Ölçüler)

The image displays a musical score for two instruments: piano and violin. The score is organized into three systems. The first system shows the piano part with a 'cresc.' marking and the violin part with 'sf' and 'pp' markings. The second system shows the piano part with 'sf' markings and the violin part with 'sf' markings. The third system shows the piano part with 'pp' markings and the violin part with 'pp' markings. The score is in 2/4 time and F major.

6-10. Ölçülerde viyolonsel, eşliğin üst oktavlarında açıkça öne çıkar. Bu ölçülerde bu bölümdeki en belirgin ölçülerdir. 11. ölçüden itibaren viyolonsele az önce çaldığı melodiyi piyano fa minör tonda çalar ve viyolonsel kırık akorlarla eşliğe geçer. (Şekil 2)

Şekil 3. (29-31. Ölçüler)

The image displays a musical score for piano, consisting of six systems of staves. The first system is marked 'Allegro.' and 'Allegro.' with a 'p dolce' dynamic. The second system continues the 'Allegro.' tempo. The third system features a 'p dolce' dynamic. The fourth system is marked 'p dolce'. The fifth system is marked 'arpeggio'. The sixth system is marked 'p' and 'cresc.'. The score is written in a single system with two staves per system, showing a complex rhythmic and melodic structure.

22. ölçüde piyano dominant tona geri döner ve 29-31. ölçülerde kısa ama görkemli bir kadans yapar. Kadansın hemen ardından 32. ölçüde gelen 'subito piano' kadansın coşkusu sakinleştirir ve Allegro bölümüne hazırlar. Kısa kadanslar Beethoven'ın en önemli doğaçlama yeteneklerinden biridir. (Şekil 3)

İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

2. Bölüm Allegro:

Şekil 4. (35-57. Ölçüler)

18. yüzyılda özellikle enstrümantal müzikler ve sonatlar halk konserlerine bir tepki olarak düşünülür. Estetik olarak sonat formu esnek, zarif, dengeli, uyumlu karakterde ve gerilimsizdir. Allegro bölümünün 4/4'lük neşeli girişinde 35-49. Ölçülerde piyano temayı çalar. Ana tema 49. ölçüde viyolonsel geçer. (Şekil 4)

Şekil 5. (70-80. Ölçüler)

70. ölçüde 2. tema ile birlikte gelen si natürel tonu Do majöre götürür. (Şekil 5)

Şekil 6. (81-92. Ölçüler)

77-80. ölçüler arasında gelen Re minör tınılar ve 81-84 arası Do majöre geri dönüş Beethoven'ın besteciliğinin başlarında sıkça görülür. Tonik- dominant sisteminin dışında dominantta dönebilecek farklı yollar bulmaya çalışmıştır. 84. ölçüde Do majör 2. tema yarım kadans yaparak kapanır. (Şekil 6)

Şekil 7. (93-104. Ölçüler)

93-102. ölçülerde viyolonsel ve piyano arasında karşılıklı konuşma vardır. Piyano konuşmayı süslü pasajlar ve hızlı gamlarla renklendirir. (Şekil 7)

Şekil 8. (107-113. Ölçüler)

The musical score for Şekil 8, measures 107-113, is presented in a two-staff format. The top staff is the treble clef and the bottom staff is the bass clef. The music is in 2/4 time. The right hand (treble clef) features a complex, rhythmic melody with many sixteenth and thirty-second notes, often beamed together. The left hand (bass clef) provides a steady, rhythmic accompaniment with eighth and sixteenth notes. A 'decreas.' marking is visible in the right hand around measure 110, indicating a decrescendo. The overall texture is dense and rhythmic.

107-113. ölçülerde Piyano canlı bir melodiye girer. (Görsel 8)

Bu eğlenceli pasajın ardından 114. ölçüden itibaren beklenmedik şekilde aşağı inen gamlar ve tema materyalleri ile ilgisiz bir melodi gelir. (117-124)

Şekil 9. (143-152. Ölçüler)

The musical score for Şekil 9, measures 143-152, is presented in a two-staff format. The top staff is the treble clef and the bottom staff is the bass clef. The music is in 2/4 time. The right hand (treble clef) features a melodic line with eighth and sixteenth notes, often beamed together. The left hand (bass clef) provides a steady, rhythmic accompaniment with eighth and sixteenth notes. A 'cresc.' marking is visible in the right hand around measure 145, indicating a crescendo. A 'p' marking is visible in the left hand around measure 148, indicating a piano dynamic. The overall texture is rhythmic and melodic.

Do majör ton 126 ya kadar devam ederken 127-132 arası La bemol majör, ardından 133-142 arası Si bemol majöre geçerek 143. ölçüde Do majör tona geri döner. 143- 160 arası kapanış temasına geçilir ve tema viyolonsel ve piyano arasında paylaşılır. Do majör ton birinci dolapta fa majöre geri döner fakat ikinci dolapta yarım kadans yaparak La majör tonda development kısmı başlar. (Şekil 9 ve 10)

Şekil 10. (153-160. Ölçüler)

Musical score for Şekil 10, measures 153-160. The score is in 2/4 time and features a piano and a cello. The piano part has a melodic line with dynamics like *f*, *ff*, *p*, and *cresc.* The cello part has a rhythmic accompaniment with dynamics like *p*, *cresc.*, and *ff*. The key signature changes from one flat to two flats and back to one flat.

Şekil 11. (161-169. Ölçüler)

Musical score for Şekil 11, measures 161-169. The score is in 2/4 time and features a piano and a cello. The piano part has a melodic line with dynamics like *f* and *cresc.* The cello part has a rhythmic accompaniment with dynamics like *f* and *cresc.* The key signature changes from one flat to two flats and back to one flat.

Şekil 12. (172-180. Ölçüler)

Development sonat formunun orta kısmıdır. Değişken tonlarda gördüğümüz development, özgür, çoklu temalı, bol modülasyonlu bölümlerdir. Beethoven sonatlarında genellikle bu bölümde ana tona disonans motifler kullanır. 161. ölçüde başlayan development bölümü yumuşak bir nüansla, viyolonselde çok sayıda sus ile fırtına öncesi sessizlik hissi vererek 172. ölçüde gelen subito forte ile şaşırtır. (Şekil 11 ve 12)

Şekil 13. (217-220. Ölçüler)

Başlangıçtakiyle aynı tema hızlıca Re minöre geçer. Sürekli forte ve essiz şekilde 179. ölçüde Sol minör tona geçer. Viyolonselde gelen forte kırık akorlar dramatik hissi güçlendirmek içindir. Fa minör tona geri dönerek development bölümü kapanır. Beethoven genellikle bu bölümleri minör tonda bitirmektedir. 211-216. ölçülerde piyanoya gelen melodiyi viyolonsel uzun bir Re bemol ile destekler. Piyanonun sakin akorları havayı tamamen değiştirir ve sakinleştirir. 217. ölçüde ton nihayet ana tonun dominantı Do ya kavuşur ve dört ölçü boyu devam eder. (Şekil 13)

Şekil 14. (221-232. Ölçüler)

221. ölçüde gelen tekrar bölümü içinde küçük kadanslar ve arpejler barındırır. (Şekil 14)

Şekil 15. (253-267. Ölçüler)

254-265. ölçüler arasında ikinci tema tekrarlanır. (Şekil 15)

Şekil 16. (286-295. Ölçüler)

286- 295. ölçüler arasında viyolonsel ve piyano arasında fa majör tonda canlı bir diyalog vardır. (Şekil 16)

Şekil 17. (337-342. Ölçüler)

295- 342. ölçüler arasında ton içerisinde melodik pasajlar ve gamlar devam eder ardından 342. ölçüde kapsamlı codaya bağlanır. (Şekil 17)

Şekil 18. (362-367. Ölçüler)

Coda; Adagio ve Presto olarak iki bölümden oluşur. Adagio bölüm Mi bemol majör tonda ana temayı anımsatır. Daha çok yavaş bir giriş bölümü gibidir. Hayal gibi, yumuşak bir his yaratır. Hemen arkasından gelen Presto bölümün üçlemeleriyle tamamen zıttır. (Şekil 18)

Şekil 19. (380-391. Ölçüler)

The musical score for Şekil 19, measures 380-391, is presented in two systems. The first system shows the piano part (left) and the violin part (right). The piano part begins with a trill (tr) and a forte (f) section. The violin part also begins with a trill (tr) and a forte (f) section. The tempo is marked 'Tempo I'. The second system continues the piano part with a forte (f) section and a piano (p) section. The violin part continues with a forte (f) section and a piano (p) section. The tempo is marked 'Tempo I'.

Presto bölüm Fa majör tonda çok güçlü karakterde ve dinamiktir. Üçlemelerin hemen ardından gelen triller ve gamlarla ritmi oldukça yükselen her iki enstrüman Tempo 1'de Fa majör tonda parlak bir bitiş sunar. (Şekil 19)

Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

3. Bölüm: Rondo - Allegro Vivace

Şekil 20. (1-24)

Klasik dönemde son bölümlerde sıkça rondo formunda hızlı bölümler görülmektedir. Sonat rondoları genellikle beş kısım halinde (A-B-A-C-A) görülürken, Op:5 No:1 sonatın allegro vivace bölümü yedi kısımdan oluşmaktadır. (A-B-A-C-A-B-A). Bu rondo bölüm iki ana temadan oluşur. İlki viyolonsel ve piyanoda dönüşümlü gelen ritmik motiflerle belirginleşir. Birinci tema Fa majör tonunda ilk 10 ölçüde verilmiştir. (Şekil 20)

Şekil 21. (59-62. Ölçüler)

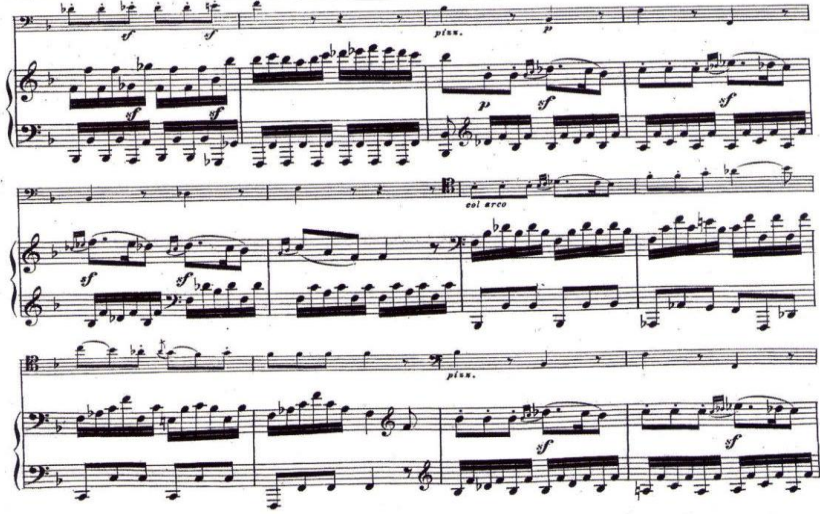
Viyolonselde hafif ve zarif şekilde görülen tema 29. ölçüden itibaren piyanoda tutarlılığını korur. İkinci tema çok daha lirik ve giriş bölümüne göre çok daha sakindir. Piyano 52-59. ölçülerde temayı La bemol majöre taşır. (Şekil 21)

Şekil 22. (64-76. Ölçüler)

66. Ölçüde viyolonsel yeniden Fa majör tonda temayı yeniler. (Şekil 22)

Şekil 23. (83-94. Ölçüler)

76-77. ölçülerde paralel minör tona, 78-80. ölçülerde Re bemol majör, 81-84. ölçülerde Si bemol minöre geçiş yapar. Beethoven bu geçişleri zayıf zamanda gelen "sforzando"larla belirginleştirir. 85-100. ölçülerde önce piyano, ardından viyolonsel temayı farklı tonlara götürerek motifi sade bir tekrar olmaktan çıkarır. (Şekil 23)

Şekil 24. (117-131. Ölçüler)

117. ölçüde La bemol majörde piyanoda gelen tekrar aralıksız dramatikliği ile 2. temayı tüm içtenliği ile duyurur. Bu tema ilkinin göre çok daha dramatik ama sessizdir. Majör tonalitesi ile rahatlatır.

Viyolonsel pasif roldedir. Piyanonun 122. ölçüde Sol majörden Re bemol majöre, ardından 128. ölçüde Fa majöre dönüşünü viyolonsel tuttuğu uzun sesler ile destekler. (Şekil 24)

Şekil 25. (138-146. Ölçüler)

141. ölçüde viyolonsel ana temayı Fa majör tonda yeniler. (Şekil 25)

Şekil 26. (169-181. Ölçüler)

167-234. ölçüler arasında ikinci tema özetlenir. (Görsel 26)

Şekil 26. devamı (202-211. Ölçüler)

The image shows a musical score for Şekil 26. devamı (202-211. Ölçüler). It consists of two systems of staves. The first system has three staves: a bass staff on top, a grand staff (treble and bass) in the middle, and another bass staff on the bottom. The second system has two staves: a grand staff (treble and bass) on top and a bass staff on the bottom. The music is in a minor key and features complex rhythmic patterns, including sixteenth and thirty-second notes. Dynamics include *sf* (sforzando) and *sp* (sustained piano).

Şekil 27. (219-229. Ölçüler)

The image shows a musical score for Şekil 27. (219-229. Ölçüler). It consists of two systems of staves. The first system has three staves: a bass staff on top, a grand staff (treble and bass) in the middle, and another bass staff on the bottom. The second system has two staves: a grand staff (treble and bass) on top and a bass staff on the bottom. The music is in a minor key and features complex rhythmic patterns, including sixteenth and thirty-second notes. Dynamics include *ppp* (pianissimo) and *cresc.* (crescendo).

219- 229. ölçüler arasında her iki enstrümanda çok düşük nüanslarıyla dikkat çeker. Bu bölüme kaçınma bölümü de denmektedir. (Şekil 27)

Şekil 28. (234-243. Ölçüler)

The musical score for Şekil 28 consists of two systems. The first system shows the piano part starting with a *pp* dynamic and the violin part with a *pp* dynamic. The second system shows the piano part with a *f* dynamic and the violin part with a *f* dynamic. The tempo is marked *Adagio* and *cresc.* is indicated. The score includes a *Sol C et G.* marking at the end of the first system.

239. ölçüde viyoloncelin oktav pasajlar ile yükselerek gerilimi arttırması 281. ölçüde gelen iki ölçülük "Adagio" bölümüne kadar devam eder. (Şekil 28)

Şekil 29. (278-290. Ölçüler)

The musical score for Şekil 29 consists of two systems. The first system shows the piano part starting with a *pp* dynamic and the violin part with a *pp* dynamic. The second system shows the piano part with a *f* dynamic and the violin part with a *f* dynamic. The tempo is marked *Adagio* and *Tempo primo.* is indicated. The score includes a *Ca - tan - do.* marking at the beginning of the first system.

283. ölçüde yeniden Fa majör tonda tempoya dönüş, eserin, tüm motifleri ve temayı kullanarak dinamik bitişi ile son bulur. (Şekil 29)

SONUÇ

Ludwig van Beethoven'ın müziğinin incelendiği üç dönem kısaca ele alınmıştır. Ele alınan dönemlerde bestecinin eserlerdeki yorum, form, yoğunluk, tını ve ifade farklılıkları, bahsi geçen dönemle

İlgili eser örnekleri verilerek vurgulanmıştır. Beethoven Op:5 No:1 viyolonsel ve piyano sonatı, Klasik dönemin ilk yarısına denk gelir. 1796 yılında viyolonsel henüz şimdiki modern formunu kazanmamıştır. Pik henüz kullanılmamaktadır. Adrian Francois Servais (1807-1866) viyolonsel için piki 1860 yılında keşfetmiştir. Modern arşe ise 1785 yılında Francois Tourte (1747-1835) tarafından geliştirilmeye başlanmış fakat 1803 yılında Balliot, Rode ve Kreutzer'in yayınladığı "*Method de Violon*" a kadar kullanılmamıştır. Op:5 No:1 sonat döneminde halen barok arşe ve bağirsak tel kullanılmaktadır. Henüz sağlam ve parlak tonlu metal tellere geçiş yapılmamıştır.

İcrada da modern stile göre daha yumuşak, sade ve zarif sesler, uzun seslerde açılıp kapanarak ses tutma, noktalı notaları biraz daha uzun çalma karakteristik klasik dönem özellikleridir. Daha iyi bir performans için göz önünde bulundurulması gereken çalışma teknikleri şunlardır: Parmak numaraları (*duate*), ses rengini ve cümleyi bölmemelidir. Hızlı pasajlarda aynı tel üzerinde fazla pozisyon değişikliği yerine mümkün olduğunca farklı tellerde az pozisyon değişikliği tercih edilmelidir.

Arşeleme de hızlı pasajlar kısa ve basınçlı bir arşe ile çalınmalı, aksanlar dibe yakın ve çekerek arşe ile yapılmalı, ani ataklar incelik aranmaksızın kuvvetle yapılmalıdır. Hızlı pasajlar parça içindeki karakterine göre *detache* ve *spiccato* çalınmalıdır.

İyi vibrato parmak ya da pozisyon değişikliklerinde ve tel geçişlerinde kesilmeyen vibratodur. Beethoven Op:5 No:1 çello sonat girişindeki Adagio sostenuto bölümün yumuşak bir arşe ve sıcak bir vibrato ile çalınması önerilir. Artikülasyon da çok belirgin olmalıdır. Ayrı notalar ile staccato notalar arasındaki fark belirtilmelidir. İyi bir artikülasyon ve vibrato müzikteki niteliği, berraklığı ve hafifliği öne çıkartır. Cümle bitişlerindeki notalar hafif ve aksansız çalınmalıdır. Sforzando, fortepiano ve aksanlar ani olmalı, öncesinde herhangi bir hazırlık hissi uyandırmamalı, crescendo yapılmamalıdır.

Bu çalışmada, Ludwig van Beethoven'ın Op.5 No:1 Viyolonsel-Piyano Sonatının seçilme sebebi, bahsi geçen sonatın öneminden ziyade, bundan sonra yazılacak sonatların çıkış noktası olması, bestecisinin ve dönemdaşlarının yazdığı tüm viyolonsel-piyano sonatlarının ilki olması ve aynı zamanda bestecinin erken dönem yapıtları arasında, bestecinin üslubu hakkında yeterli fikri verebilecek nitelikte olmasıdır. Sonuç itibari ile, Beethoven'ın bestecilik evrelerine, bahsi geçen sonata ve bu sonatın çalınmasına

dair teknik, müzikal ve yorum açılarından çeşitli değerlendirmeler yaparak bir senteze ulaşılmaya çalışılmıştır.

KAYNAKÇA

- Aktuze, İ. (2015). *Müziği Okumak* (Cilt 1, s. 201). içinde İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Alpagut, U. (2005). Keman Eğitiminde “Detaş” Tiplerindeki Hız-Uzunluk Değişimleri İle Sağ El Bilek ve Kol Üzerinde Açısal/Devinişsel Etkileşimler. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 1-10.
- Beethoven, L. v. (b.t). <https://imslp.org/>. 05 21, 2021 tarihinde IMSLP:
[https://ks4.imslp.info/files/imglnks/usimg/e/e4/IMSLP51964-PMLP09168-Beethoven_
_Cello_Sonata_Op.5_No.1_\(B%26H\).pdf](https://ks4.imslp.info/files/imglnks/usimg/e/e4/IMSLP51964-PMLP09168-Beethoven_-_Cello_Sonata_Op.5_No.1_(B%26H).pdf).
- Bockholdt, P. W. (2003). Eliminating Potentiality- Beethoven’s Works.
- CalPerformances. (2020). Regents of the University of California. *Program Notları*. <https://calperformances.org/wp-content/uploads/2020/08/davidfinckel-wuhan.pdf>.
- Isserlis, S. (2007, 01 12). *How I fell in love with Ludwig*. <https://www.theguardian.com/>: www.theguardian.com/music/2007/jan/12/classicalmusicandopera
- Kıral, B. (2020). Nitel Bir Veri Analizi Yöntemi Olarak Doküman. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(15), 170-189.
- Lockwood, L. (2010). *Beethoven*. (Çev: E. Kılıç) İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Lopiccolo, D. (2015). *The Man Behind the Music- Beethoven’s Critical Early Years*. The Kabod 2(1 (2015)), Article 7. <https://digitalcommons.liberty.edu/kabod/vol2/iss1/7>
- Meriç, B. (2005). *Ludwig van Beethoven’ın bestecilik yaşamının dönemlerine göre yaylı kuartetlerinin örneklenmesi ve incelenmesi*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

- Monn, J. (2013). *Ludwig Van Beethoven's Sonata for cello and piano in F major Op. 5, No. 1: an analysis and a performance edition*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Iowa Üniversitesi.
- Şenol, S. (2019). <https://medium.com/t%C3%BCrkiye/beethoven-kimdir-1df1fb538188>)
- Taze, S. (2006). *Ludwig van Beethoven'in Viyolonsel Sonatlarının İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi), Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Ulucan, S. (2005). *Kemanda Yay Tekniğinin Temel Bilgileri ve Gelişimi*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Wach, E., & Ward, R. (2013). *Learning about qualitative document analysis*.
- Yun, M. Y. (2013). *A New Vision for the Genre: The Five Cello Sonatas of Ludwig van Beethoven and the Striving Towards Instrumental Equality*. Doktora Tezi, University of Cincinnati.